

5. Кентій А. Українська військова організація (УВО) в 1920–1928 рр. Київ: Ін-т історії України НАН України, 1998. 82 с.
6. Кентій А. Українська Повстанська Армія в 1942–1943 рр. Київ: Ін-т історії України НАН України, 1998. 288 с.
7. Кентій А. Українська Повстанська Армія в 1944–1945 рр. Київ: Ін-т історії України НАН України, 1999. 220 с.
8. Киричук Ю. Нариси з історії українського національно-визвольного руху 40–50-х років ХХ століття. Львів, 2000. 304 с.
9. Киричук Ю. Український національний рух 40–50-х років ХХ століття: ідеологія та практика. Львів, 2003. 464 с.
10. Лебець М. УПА. Дрогобич: Відродження, 1993. 208 с.
11. Літопис Української Повстанської Армії. Т. 23: Медична опіка в УПА [упоряд. Петро Содоль]. Торонто – Львів: Видавництво «Літопис УПА», 1992. С. 287. 480 с.
12. Марія Савчин («Марічка»). Тисячі доріг (Спогади). *Літопис Української повстанської армії* [ред.-кол. Євген Штендера, Петро Потічний]. Торонто; Львів: Видавництво «Літопис УПА», 1995. Т. 28. 598 с.
13. Мірчук П. Нарис історії ОУН. Львів, 2003. Т. 1. 642 с.
14. Мірчук П. Українська Повстанська Армія (1942–1952). Документи і матеріали. Львів, 1991. 147 с.
15. Патриляк І. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух (1939 – 1960 рр.). Львів: Часопис, 2012. 592 с.
16. Русначенко А. Народ збурений. Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940-х – 50-х роках. Київ: Пульсари, 2002. 517 с.
17. Русначенко А. Розумом і серцем. Українська суспільно-політична думка 1940–1980-х років. Київ, 1999. 324 с.
18. Содоль П. Українська Повстанча Армія (1943–1949). Довідник другий. Нью-Йорк. 1995. 199 с.
19. Шанковський Л. Українська Повстанча Армія. Історія українського війська (1917–1995) / Упор. Я. Дашкевич. Львів: Світ, 1996. С. 482–695.

Роман ШЕПІДА, Петро ФРИЗ
(Дрогобич, Україна)

ХОРЕОГРАФІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ І ДУХОВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ

Одним із найважливіших завдань сучасної хореографії є розвиток не тільки високого рівня виконавської майстерності, а й своєчасне визначення функціонального стану організму, його здоров'я та змін опорно-рухового апарату дітей та підлітків, які займаються танцем, внесення корекції в тренувальний процес та проведення відновлювальних заходів. У зв'язку з цим особливо актуальним у роботі педагога-хореографа є оволодіння ним основами багатьох природничих дисциплін, таких як вікова анатомія та фізіологія, медицина, гігієна дітей та підлітків.

Специфіка хореографічного мистецтва визначається його багатограним впливом на людину, що обумовлено самою природою танцю як синтетичного виду мистецтва. Впливаючи на розвиток емоційної сфери особистості, удосконалюючи тіло людини фізично, виховуючи через музику духовно, хореографія допомагає здобути впевненість у власних силах, дає поштовх до самовдосконалення, до постійного розвитку, а фізичне виховання в єдності з розумовим, моральним, естетичним та трудовим вихованням забезпечує різнобічний розвиток особистості.

Як стверджують науковці, «для досягнення високого рівня виконавської майстерності у хореографії та техніко-естетичних видах спорту використовують подібні методи навчання і виховання (наочний, словесний, практичний) та їх методичні прийоми; аналогічні засоби, серед яких виділяють стрибки, піруети, рівноваги, елементи вільної пластики та ін. При цьому у цих видах діяльності людини можна використовувати одні й ті самі або зовсім різні засоби й методичні прийоми формування рухових навичок, розвитку фізичних якостей і здібностей, або, навпаки, запозичити їх у незмінному виді як найбільш ефективні» [2, 86].

Танець як вид рухової діяльності можна вивчати через його вплив на фізичний стан організму. Танець – це своєрідна гімнастика та тренування м'язів тіла, які благотворно впливають на становлення та розвиток усіх функцій центральної нервової системи: силу, рухливість та врівноваженість нервових процесів. Систематичні тренування роблять м'язи більш сильними, а організм в цілому – більш пристосованим до умов зовнішнього середовища [3, 37]. Заняття різними напрямками хореографії дуже популярні у дітей різних вікових груп. У дітей дошкільного віку це заняття ритмікою, молодшого і старшого, а також юнацького шкільного віку – заняття різними напрямками танцювального мистецтва.

Дослідники вказують на те, що хореографічні вправи забезпечують формування постави учнів, правильну постановку корпусу, ніг, рук, голови, розвивають фізичні дані, координацію рухів, тренують дихання, виховують емоції, виробляють навичку орієнтації у просторі [1; 2; 5]. Хореографічні рухи, крім потужної естетичної наповненості, позитивно впливають на діяльність усіх систем організму: зміцнюють нервову систему, удосконалюють дихальну та серцево-судинну системи, покращують руховий апарат, координацію рухів. Діти, котрі відвідують танцювальний гурток, виконують вікові фізичні нормативи. Хореографічні вправи сприяють корекції постави та гармонізації статури, і включення їх у заняття фізичної культури дозволяє удосконалити процес корекції постави та фігури загалом.

Інтеграція танцювальної та спортивно-оздоровчої діяльності в системі хореографічної освіти дітей є специфічною діяльністю, яка полягає в одночасній спрямованості на оздоровчий процес, творчу активність і соціальний комфорт дитини. Аналіз літературних джерел дозволяє констатувати, що система хореографічної освіти дітей дозволяє формувати новий погляд на виховання здорового покоління, спрямований на співвіднесення духовного розвитку з творчим та продуктивним характером діяльності, проте рівень теоретичного обґрунтування, змістовного та методичного аспектів діяльності показує недостатню результативність оздоровчого ефекту у роботі з дітьми при організації процесу.

Проектування моделі інтеграції танцювальної та спортивно-оздоровчої діяльності включає об'єднання методологічних положень, реалізацію теоретичних передумов, здійснених на принципах доцільності, креативності, інтегративності, діалогічності, системності, варіативності, інтересу і свободи вибору. Структура моделі формується на основі цільового, функціонального, діяльного та результативного компонентів, які забезпечують діалогове співіснування елементів системи, створення соціокультурного комфортного середовища для різнобічного розвитку особистості. Сукупність вимог до організації технологічного (навчально-виховний процес, індивідуалізація та диференціація навчання, успішність), соціально-культурного (соціальна взаємодія, взаємотворчість) та комунікативного (повага один до одного) оточення є умовою ефективної реалізації моделі інтеграції танцювальної та спортивно-оздоровчої діяльності у процесі занять з хореографії.

Вибір засобів для інтеграції повинен бути зумовлений віком дітей, їхньою фізичною підготовленістю, індивідуальними особливостями та вмінням узгоджувати свої рухи з музикою. До загальновідомих засобів спортивно-оздоровчої діяльності пропонується комплекс засобів танцювальної діяльності, адаптований до дітей дошкільного та молодшого шкільного віку:

- класична хореографія: вправи підготовчого розділу класичного екзерсису біля опори та на середині, партерний екзерсис, народно-характерний екзерсис;
- танці ігрові, історико-побутові, народно-сценічні;
- пластика: міміка, жести, пози, динамічні вправи збільшення емоцій, вправи контрастних емоцій;
- ритміка;
- елементи гімнастики: танцювально-хореографічні вправи, нахили, повороти, стрибки, рівноваги, різновиди кроків та бігу, вправи з предметами.

При виборі методів навчання в процесі практичної діяльності слід орієнтуватися на вікові та індивідуальні особливості та можливості дітей, їхні інтереси, фізичну підготовленість, цілі та завдання інтеграції, методику навчання руховим діям та танцювально-хореографічним вправам, рівень володіння спеціальними знаннями та практичними вміннями в галузі хореографії та фізичного виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Годовський В.М. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом. Рівне: РДГУ, 2000. 123 с.
2. Голенкова Ю.В. Вплив засобів ритміки і хореографії на фізичну підготовленість дітей молодшого шкільного віку. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2014. № 3. С. 39–43. URL: <http://nbuv.go>
3. Захарчук Н.В. Сучасні тенденції розвитку фізичних якостей танцівника засобами класичного танцю. *Актуальні проблеми розвитку культури, мистецтва та освіти: збірник матеріалів наукових читань*. Луцьк: СЛУ імені Лесі Українки, 2020. С. 35–37.
4. Мартиненко О.В. Методика роботи з хореографічним колективом: теорія і практика: підручник. Мелітополь: Видавничий дім Мелітопольської міської друкарні, 2020. 390 с.

5. Тараканова А.П. Танцюйте з нами: навч.-метод. посіб. для вчителів хореографії (1–4 кл.) і керівників хореографічних гуртків (початковий рівень) загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. 160 с.

*Наталія ШКОДА, Ульяна ЧЕПІГА
(Запоріжжя, Україна)*

МУЗЕЇ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНОГО ПРОФІЛЮ ЛЬВОВА В РАДЯНСЬКУ ДОБУ

Львів є одним із найпотужніших музейних центрів України. В сучасних умовах збільшилась патріотично-виховна роль музейних закладів, у тому числі музеїв Львова. Зростає значення музейної справи як важливої галузі не тільки культури, але й науки. В радянську добу у Львові популярними були спеціалізовані військово-історичні музеї. Метою даної публікації є висвітлення діяльності цієї групи музеїв міста в радянську добу.

Радянський режим музейну справу, в тому числі діяльність військово-історичних музеїв, використовував як один із ефективних інструментів комуністичного виховання населення. В роботі військово-історичних музеїв з метою реалізації ідеологічних завдань утворився особливий підхід до демонстрації музейних предметів, який дещо змінився в 1950-ті рр. в умовах проведення політики десталінізації. Головним завданням музеїв цієї групи було висвітлення героїчного минулого радянського народу.

Прикладом музею військово-історичного профілю у Львові в радянську добу є Музей історії військ Червонопрапорного Прикарпатського військового округу, відкритий 7 травня 1965 р. Відкриття цього музею було приурочене до 20-ї річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні [4, 6]. Створення музею регламентувала Директива Міністра оборони СРСР і начальника Головного політичного управління Радянської армії та Военно-Морського Флоту [4, 5]. Головним завданням музейного закладу була пропаганда діяльності Прикарпатського військового округу, який розглядався як уособлення Радянських Збройних Сил. Мешканці Львова не любили відвідувати цей музейний заклад, оскільки він і монумент Слави були побудовані на території колишнього Стрийського цвинтаря. Місце поховань не було досліджене, а останки людей – не перепоховані. Радянська влада відверто продемонструвала повну зневагу до пам'яті похованих людей.

3 липня 1974 р. Музей історії військ Червонопрапорного Прикарпатського військового округу продовжив діяльність у новому приміщенні, спеціально збудованому для нього на території Центрального парку культури і відпочинку імені Б. Хмельницького. Він розташовувався неподалік від Монумента Бойової Слави Радянських Збройних Сил [4, 15].

Експозиційні матеріали музею висвітлювали в хронологічній послідовності історію радянських Збройних Сил. Переважна більшість музейних матеріалів містила інформацію про війська Червонопрапорного Прикарпатського військового округу [5, 6-7]. Чимало експонатів висвітлювали діяльність окремих військових підрозділів, дивізій. Експозиція музею складалася із шести тематичних розділів, шести залів: «Велика Жовтнева соціалістична революція», «Громадянська війна в СРСР», «Роки мирного